

Katarakt hos italiensk mynde

Tekst: Kim K. L. Bellamy, veterinær

Katarakt er en relativt vanlig øyesykdom hos italiensk mynde. Ettersom katarakt kan ha nokså stor klinisk betydning, kan man si at det er en viktig øyesykdom hos rasen og kanskje en av de viktigste sykdommene hos rasen generelt.

Katarakt er en uklarhet i linsen i hundens øye. Årsaken til at katarakt oppstår er at linsen tar opp mer væske enn vanlig, hvilket medfører at linsefibrene svulmer opp og proteinene i linsen endrer struktur. På denne måten blir linsen som egentlig skal være helt gjennomsiktig, uklar.

Man skiller mellom medfødt og ikke-medfødt katarakt. Forskjellen mellom disse er at medfødt katarakt er tilstede fra fødsel av, mens ikke-medfødt katarakt utvikler seg over tid. Hos italiensk mynde er det ikke-medfødt katarakt som er vanligst. Ikke-medfødt katarakt kalles også utviklingskatarakt. Italiensk mynde som rammes av katarakt får vanligvis diagnosen når den er middelaldrende. Det er viktig å være klar over at selv om en katarakt er såkalt «ikke-medfødt», så er den likevel arvelig.

Katarakt deles ofte inn i undergrupper basert på hvor i linsen uklarheten befinner seg. Den typen som sees hyppigst hos italiensk mynde er cortical katarakt. Dette er blant katarakttypene som kan ha stor klinisk betydning.

Hos mange av hundene som rammes av katarakt, ser man ingen symptomer. Enkelte kan derimot få nedsatt syn eller bli blinde som følge av uklarheten. Enda mer alvorlig er det imidlertid at enkelte hunder med katarakt får øyebetennelse som følge av at de unormale linseproteinene lekker ut i øyet. Det gjør vondt og er sånn sett verre enn å bare se dårlig.

Hos de hundene som får alvorlige forandringer er operasjon og kirurgisk fjerning av linsen eneste behandling. En slik operasjon er kostbar og relativt invasiv, og krever langvarig og omfattende etterbehandling fra eier. De fleste hunder som opereres for katarakt blir bra, men en del kan få postoperative komplikasjoner som for eksempel øyebetennelse eller kronisk forhøyet trykk i øyet.

Katarakt kan altså være en alvorlig sykdom. Det er imidlertid viktig å understreke at endel hunder med milde former for katarakt viser lite symptomer og kan leve helt fint uten behandling. Det er dog viktig at slike hunder følges opp med regelmessig øyelysning for å plukke det opp om det skjer en forverring.

Det er viktig at oppdrettere er flinke til å følge opp screeningprogrammet ved å øyelyse avlshunder årlig, så lenge de er i avl (og gjerne senere også!). Dette er viktig for den enkelte hund fordi man kan oppdage forandring tidlig og behandle om nødvendig. I tillegg er det selvfølgelig svært viktig for god avlsplanlegging og best mulig genetisk fremgang. At en tilstrekkelig andel av populasjonen øyelyses regelmessig og i høy alder, er også nødvendig om man skal ha mulighet til å forske på gener som forårsaker katarakt og ha gode forutsetninger for å kunne utvikle en gentest for sykdommen på sikt.

I tillegg til at for få øyelyser avlsdyr regelmessig, er en viktig årsak til at man ikke har klart å få bukt med problemet at sykdommen først opptrer når hundene er middelaldrende. Da har mange av avlshundene allerede fått noen kull. Man kan egentlig ikke si noe om hvorvidt en hund er arvelig disponert for katarakt før man har øyelyst hunden ved ca. 5-års alder. En ung hund kan være fri for katarakt på

øyelysningstidspunkt, selv om den potensielt er arvelig disponert og kan komme til å utvikle det senere. Katarakt kan også oppstå når hunden er noe eldre enn 5 år, men sannsynligheten for «korrekt» øyelysningsresultat mtp. katarakt øker for hvert år.

Et effektivt tiltak for å redusere forekomsten av katarakt hadde derfor vært å ikke la hundene få valper tidlig i livet. Det er selvfølgelig ikke mulig, fordi tispene da ville bli for gamle når de får sitt første kull. Man bør imidlertid forsøke å bruke en større andel gamle hannhunder om man ønsker å redusere forekomsten av katarakt.

Det absolutt mest effektive avlsverktøyet hadde vært en DNA-test. Om man hadde klart å utvikle en DNA-test for katarakt, kunne man vite sikkert hvilke hunder man kunne selektere/kombinere i avl, uten risiko for å produsere valper med sykdommen.

På NMBU Veterinærhøgskolen seksjon for genetikk, jobber vi for tiden med blant annet katarakt. Vi trenger DNA-prøver fra både hunder som har fått påvist katarakt og «kontroller», altså italienske mynder som er øyelyst uten anmerkning etter fylte 7 år.

Om du har en hund som tilhører én av de overnevnte gruppene og er villig til å donere en DNA-prøve fra hunden din, vennligst ta kontakt med undertegnede på kimbella@nmbu.no. Vi vil da sende deg en spesiell bomullspinne i posten, som du gnir mot hundens tannkjøtt for å samle spytt og celler. Bomullspinnen returneres deretter til oss via vanlig post, i en ferdig frankert og adressert konvolutt som vi legger ved prøven.

For å oppsummere, er katarakt en arvelig øyesykdom som kjennetegnes av uklarheter i linsen. Selv om endel hunder med katarakt har kun milde symptomer, kan tilstanden bli alvorlig for enkelte, slik at operasjon er nødvendig. Det er veldig viktig at alle avlsdyr øyelyses før paring. Siden katarakt oppstår så sent i livet, hadde det vært en stor fordel om man klarte å utvikle en DNA-test for sykdommen. For at det skal være mulig, trengs det DNA-prøver fra hunder med katarakt og gamle hunder som er øyelyst fri.